

A-PBT-A-45/2013. Ajánlás

A Pénzügyi Békéltető Testület a **dr. V.N.** (xxx) által képviselt **V.R-nek** (yyy, a továbbiakban: Kérelmező) az **ABC Zrt.** (zzz, a továbbiakban: pénzügyi szolgáltató) ellen benyújtott kérelmére indult pénzügyi fogyasztói jogvita rendezésére irányuló eljárásban a 2013. augusztus 1. napján, valamint a 2013. augusztus 29. napján megtartott folytatólagos meghallgatáson az alábbi

AJÁNLÁST

hozta:

A Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa ajánlja a pénzügyi szolgáltatónak, hogy az ajánlás kézhezvételét követő 60 napon belül adja ki a Kérelmező xxx frsz-ú gépkocsijára vonatkozó opciós jogának törlési nyilatkozatát.

A Pénzügyi Békéltető Testület felhívja a pénzügyi szolgáltatót és a Kérelmezőt, hogy a jelen ajánlás végrehajtásáról az ajánlás kézhezvételét követő 60 napon belül írásban tájékoztassák a Testületet.

Az ajánlás nem érinti a Kérelmező azt a jogát, hogy igényét bírósági eljárás keretében érvényesítse.

Az ajánlás ellen fellebbezésnek helye nincs, azonban annak kézhezvételétől számított 15 napon belül hatályon kívül helyezése kérhető a Fővárosi Törvényszéktől, ha a tanács összetétele vagy eljárása nem felelt meg a Psztv. rendelkezéseinek, a Pénzügyi Békéltető Testületnek nem volt hatásköre az eljárásra, a kérelem meghallgatás nélküli elutasításának lett volna helye.

A pénzügyi szolgáltató az ajánlás hatályon kívül helyezését a fentiekén túl - az ajánlás részére történt kézbesítésétől számított tizenöt napon belül - akkor is kérheti a Fővárosi Törvényszéktől, ha az ajánlás tartalma nem felel meg a jogszabályoknak.

Ha a pénzügyi szolgáltató az ajánlásnak nem tesz eleget, a Pénzügyi Békéltető Testület - a Kérelmező nevének megjelölése nélkül - jogosult a jogvita tartalmának rövid leírását és az eljárás eredményét - legkorábban az ajánlásnak a pénzügyi szolgáltató részére történt kézbesítésétől számított hatvan nap elteltével - nyilvánosságra hozni.

A Pénzügyi Békéltető Testület döntését a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény (a továbbiakban: Psztv.) 94. §-ának b) pontja, 97. §-a, valamint 100. §-ának (1) bekezdése alapján hozta meg.

INDOKOLÁS

A Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa a rendelkezésre álló dokumentumok és a felek előadása alapján a következő tényállást állapította meg:

A Kérelmező 2007. július 30-án xxx számon svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött a pénzügyi szolgáltatóval az xxx forgalmi rendszámú xxx típusú személygépjármű

finanszírozására. A gépjármű bruttó vételára 3.500.000,- Ft, a saját rész 700.000,- Ft, míg a kölcsön összege 2.800.000,- Ft volt 150,82 Ft/CHF mértékadó árfolyammal.

A törlesztőrészletek száma 84 hónapban, míg a havi törlesztőrészletek összege 47.419,- Ft-ban került meghatározásra. A fenti számú kölcsönszerződés biztosítékként a Kérelmező a pénzügyi szolgáltatóval 2007. augusztus 08. napján opciós szerződést kötött, melynek 5. pontja értelmében:

„A Hitelező a vételi jogot a jelen szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a Kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette.”

Fenti szerződés 8. pontjában a következőképpen rendelkezett az opciós jog gyakorlásának lehetőségéről:

„A Hitelező az e megállapodás szerint alapított vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a Kölcsönbevevő a jelen megállapodás 2. pontjában hivatkozott kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban – az esedékességet követő 15 napon belül – akár részben vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.”

A Kérelmező 2013. április 10. napján kelt levelében azt kérte a pénzügyi szolgáltatótól, hogy adja ki a gépjármű törzskönyvét illetőleg törölje az arra bejegyzett opciós jogát. A pénzügyi szolgáltató a Kérelmező ezen irányú igényét elutasította. Válaszlevelében hivatkozott Üzletszabályzata xxx fejezetének xxx pontjára mely szerint a hitelező javára - a megvásárolt gépjárműre - a felek között létrejött opciós szerződéssel alapított opciós jog úgynevezett xxx opció. A hitelező opciós jogát a szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt.

A Kérelmező által is aláírt opciós szerződés 8. pontja tartalmazza azt a feltételt, mely szerint a „Hitelező” az e megállapodás szerint alapított vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a „Kölcsönbevevő” a kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - akár részben vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül. Ez azt jelenti, hogy az opciós jog kezdő időpontja a feltételek bekövetkezése, ami pl. a felmondási feltételek bekövetkezése, illetve maga a felmondás időpontja lenne, tehát az öt évet innentől kezdve kell számítani, nem pedig az opciós szerződés keltétől.

A törzskönyvre vonatkozóan kijelentette, hogy az Üzletszabályzat yyy pontja értelmében, ha a „Kölcsönbevevő” a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a „Hitelező” köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni tehát a törzskönyv kiadására kizárólagosan abban az esetben van lehetőség, amennyiben a szerződéses fizetési kötelezettségeit a „Kölcsönbevevő”, azaz a Kérelmező maradéktalanul teljesítette.

A Kérelmező a pénzügyi szolgáltató fenti tartalmú válaszlevelét nem fogadta el és a Pénzügyi Békéltető Testülethez fordult. Kérelmében előadta, hogy a szerződéséhez kapcsolódó Üzletszabályzat xxx fejezet xxx pontjában foglalt azon kitétel alatt, hogy a hitelező opciós jogát a szerződésben kikötött feltételek beálltától gyakorolhatja, a szerződés aláírása, és az ezzel járó jogkövetkezmények beállta értendő, és nem pedig a különböző szerződésszegő magatartások kezdete, így az opciós jog kezdő napja nem más, mint a szerződés aláírásának a

napja. Ezt támasztja alá az opciós szerződés 5. pontja is, mely egyértelműen kimondja, hogy az opciós jog kezdő napja a szerződés aláírásának napja. A 8. pontban meghatározott feltételek csupán az 5 éves időtartam alatt biztosítanak jogalapot az opciós jog gyakorlására. Hivatkozott a Ptk. 375. §-ának (4) bekezdésére, mely alapján a vételi jogra a visszavásárlási jogra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ezek alapján a Ptk. 374. § (2) bekezdése szerint a visszavásárlási jogot legfeljebb öt évre lehet kikötni, az ezzel ellentétes megállapodás semmis. Fentiek okán arra az álláspontra helyezkedett, hogy ez a kikötés egyértelműen kizárja az opciós jog meghosszabbításának lehetőségét, így mind az opciós szerződés 5. pontjában foglalt feltétel, mind pedig a 8. pont alapján bekövetkező feltétel kikötése az opciós jog meghosszabbítása tekintetében jogszabályellenes. Hivatkozott továbbá a Legfelsőbb Bíróság a Pfv. IX. 21.323/2010/6. számú ítéletére is, mely szerint „*a Ptk. 375. § (4) bekezdése alapján a vételi jog esetében is irányadó a Ptk. 374. § (2) bekezdése, melynek értelmében vételi jogot legfeljebb 5 évre lehet kikötni, az ezzel ellentétes megállapodás pedig semmisnek minősül.*” Álláspontja szerint az általa hivatkozott jogszabályhelyek egyértelműen meghatározzák az opciós szerződés kezdő időpontját, azt semmilyen egyéb feltétel bekövetkeztéhez nem kötik, az 5 éves időtartam egyértelműen a szerződés megkötésének napjához igazodik, így az 5 év lejártával - 2012. augusztus 08-ával - megszűnt. Annak bármilyen hivatkozással történő további fenntartása jogszabályellenes, így a gépjármű törzskönyve visszaadásának akadályja nincs. A fentiekre tekintettel indítványozta, hogy a Pénzügyi Békéltető Testület eljárásában intézkedjen a gépjármű törzskönyvének mielőbbi visszaadása, és az elidegenítési és terhelési tilalom (opciós jog) feloldása érdekében.

A Pénzügyi Békéltető Testület a Psztv. 89. § (2) bekezdésének értelmében felszólította a pénzügyi szolgáltatót, hogy nyilatkozzon a Kérelmező kérelmében foglaltakra.

A pénzügyi szolgáltató a válasziratban előadta, hogy a Kérelmezővel megkötött xxx számú kölcsönszerződésre a szerződés megkötésekor érvényben volt Üzletszabályzat (xxx) helyett xxx napjától - a törvényi kötelezettség (Hpt.) alapján módosított - yyy Üzletszabályzat van érvényben, mely irányadó a fenti szerződésre is.

A Kérelmezővel a fenti számú kölcsönszerződés elsődleges biztosítékeként opciós szerződést kötöttek, melyben a pénzügyi szolgáltató kikötötte, hogy opciós jogát a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig gyakorolhatja, ameddig a kölcsönszerződésben foglalt tartozás maradéktalanul kiegyenlítésre nem került. Az opciós szerződésben valóban kikötésre került az, hogy a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt gyakorolhatja a pénzügyi szolgáltató, azonban az sem kétséges, hogy mind az Üzletszabályzatban, mind az opciós szerződésben rögzítésre került, hogy a felvett kölcsönnek az elsődleges fedezete a finanszírozott gépjármű, ami mint dologi biztosíték, az eszközre alapított vételi jogon keresztül jelenik meg a pénzügyi szolgáltató számára. A fedezet érvényesíthetősége érdekében a pénzügyi szolgáltató az 5 éves időtartam lejáratá előtt - általános gyakorlata szerint - az opciós szerződéseket újrakötötte, egyrészt az akkor érvényben volt egyes Üzletszabályzatainak kikötésére tekintettel, amennyiben az Üzletszabályzat arra vonatkozó kikötést nem tartalmazott, akkor pedig a finanszírozási szerződés érvényben maradásának feltételeként.

Az xxx Főügyészség xxx decemberében keresettel megtámadta a pénzügyi szolgáltató zzz Üzletszabályzatát, mely perben az xxx Ítéltábla hozott másodfokú jogerős ítéletet. Az xxx Ítéltábla részben helyt adott az Ügyészség keresetének és megállapította, hogy az Üzletszabályzat mely kikötései minősülnek tisztességtelen feltételnek. Az Ítéltábla yyy februárjában meghozott döntésének megfelelően az Üzletszabályzatoknak a módosítására sor került, melynek keretén belül a pénzügyi szolgáltató a megtámadott - illetve valamennyi hatályban volt - Üzletszabályzatának a fenti ítéletnek megfelelő - visszamenőleges hatályú - módosítását eszközölte.

A pénzügyi szolgáltató válasziratában kifejtette, hogy az Ügyészség kifogása az opciós szerződés 5 éven túli időtartamra vonatkozó fenntartására (újrakötésére) vonatkozott, azt sem ők sem a bíróság nem vitatta, hogy a gépjárműnek a kölcsön teljes futamideje alatt fedezetül kell szolgálnia. Az ítéletben a bíróság ugyanakkor kifejtette, hogy az 5 évnél hosszabb futamidejű szerződések esetében az opciós jog megfogalmazható egy xxx opcióként oly módon, hogy a jogosult adott esetben csak a szerződés azonnali hatályú felmondásától számított meghatározott határidőn belül élhet a vételi joggal. Fentiek alapján módosította is a pénzügyi szolgáltató Üzletszabályzatát, melynek értelmében abba bekerült az xxx opció. Ez annyit jelentett a gyakorlatban, hogy az opciós jog gyakorlásának kezdő időpontja a szerződésben kikötött feltételek bekövetkezte, így az 5 évet onnan kell számítani.

Egyebekben, válasziratában kijelentette, hogy a törzskönyv kiadására csak a szerződéses kötelezettségek maradéktalan teljesítése esetén van lehetőség.

A 2013. augusztus 1-jén megtartott meghallgatáson a Kérelmező képviselője fenntartotta korábbi álláspontjukat, kijelentette, hogy a pénzügyi szolgáltató vételi joga már lejárt, annak további fenntartása jogszabályellenes, így kérte az opciós jog törlését és a gépjármű törzskönyvének kiadását. A pénzügyi szolgáltató képviselője is fenntartotta a Kérelmező számára korábban válaszevéiben leírtakat. Kijelentette, hogy az xxx opció is csak 5 éves időtartamra vonatkozik, azonban annak kezdete az Üzletszabályzatban meghatározott különleges feltételek bekövetkezte esetétől számítódik. A törzskönyv kiadása tekintetében pótfedezet bevonását/fedezetcserét ajánlott fel egyezségi formában, melyet a Kérelmező nem fogadott el és kérte, hogy eredeti indítványának megfelelően az eljáró tanács hozzon döntést.

A Kérelmező kérelme részben **alapos**.

Az eljáró tanács megállapította, hogy a Kérelmező 2007. július 30. napján xxx számon egyedi kölcsönszerződést kötött a pénzügyi szolgáltatóval egy személygépkocsi megvásárlására. A kölcsönszerződés biztosítékaként a felek között 2007. augusztus 08. napján opciós szerződés jött létre, melynek 5. pontja értelmében:

„A Hitelező a vételi jogot a jelen szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását s Kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette.”

Fenti szerződés 8. pontjában a következőképpen rendelkezett az opciós jog gyakorlásának lehetőségéről:

„A Hitelező az e megállapodás szerint alapított vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a Kölcsönbevevő a jelen megállapodás 2. pontjában hivatkozott kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - akár

részben vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.”

Mind az egyedi kölcsönszerződésben, mind az annak elválaszthatatlan részét képező opciós szerződésben rögzítésre került, hogy az azokban nem szabályozott kérdésekben a pénzügyi szolgáltató általános szerződési feltételeit rögzítő Üzletszabályzata, valamint a Ptk. rendelkezései irányadóak.

A pénzügyi szolgáltató szerződéskötéskor hatályos Üzletszabályzata az xxx volt, mely nem tartalmazta az xxx opciós jogot. Ezt a pénzügyi szolgáltató által hivatkozott ítélet nyomán kiadott, új xyz Üzletszabályzat xyz pontja vezette be, mely szerint:

„A Hitelező javára az eszközből megvásárolt gépjárműre - a felek között létrejött opciós szerződéssel - alapított opciós jog „xxx opció” azaz a Hitelező opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt. A Hitelező a kölcsönszerződésből származó jogait és kötelezettségeit bármikor, indokolás nélkül, azonos terjedelemben harmadik félre átruházhatja, jogi biztosítékként lekötheti - amelynek során jogosult a Kölcsönbevevő adatait továbbítani - ez azonban a Kölcsönbevevő jogait nem csorbíthatja.”

A pénzügyi szolgáltató később ezt az Üzletszabályzatát is módosította yyy Üzletszabályzatával, mely zzz pontjában akként szabályozta opciós jogát, hogy:

„A Hitelező javára az eszközből megvásárolt gépjárműre - a felek között létrejött opciós szerződéssel - alapított opciós jog „xxx opció” azaz a Hitelező opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt. A Hitelező a kölcsönszerződésből származó jogait és kötelezettségeit bármikor, indokolás nélkül, azonos terjedelemben harmadik félre átruházhatja, jogi biztosítékként lekötheti - amelynek során jogosult a Kölcsönbevevő adatait továbbítani - ez azonban a Kölcsönbevevő jogait nem csorbíthatja.”

Az eljáró tanács nem fogadta el a pénzügyi szolgáltató abbéli érvelését, hogy Üzletszabályzatának visszamenőleges hatályú - a Kérelmező számára kétségtelenül kedvezőtlenebb feltételű xxx opció bevezetésére - módosítására az általa hivatkozott ítélet nyomán jogszerűen került sor. Egyrészt azért nem mivel a döntés, az ügyészi közérdekű kereset nyomán, az opciós jog 5 éven túli törvénybe ütköző alkalmazásának kívánt gátat szabni, másrészt azért, mert a hivatkozott ítélet nem foglalt akként állást, hogy a korábban hatályos 5+5 éves konstrukció helyett jogszerűen bevezethető lenne egy xxx opciós konstrukció, mely az opciós jog kezdetének (indulásának) időpontját tolná ki a szerződő fél számára egyértelműen kedvezőtlen módon.

A Ptk. 374. § (2) bekezdése alapján:

„A visszavásárlási jogot legfeljebb öt évre lehet kikötni; az ezzel ellentétes megállapodás semmis.”

A felek között létrejött opciós szerződésben a pénzügyi szolgáltató számára biztosított opciós jog a már hivatkozott 5. pont értelmében az aláírásának napjától (2007. augusztus 08.) számított 5 éves időtartamra vonatkozott, tehát fenti jogosultság 2012. augusztus 08. napján megszűnt.

Az eljáró tanács álláspontja szerint a pénzügyi szolgáltató nem volt jogosult a Kérelmező opciós szerződésében/szerződéskötéskor hatályos Üzletszabályzatában meghatározott feltételeket utólag, visszamenőleges hatállyal a Kérelmező számára egyértelműen hátrányosan a jelen eljárásban vitatott tartalommal egyoldalúan módosítani.

Az eljáró tanács nem fogadta el a pénzügyi szolgáltató azon álláspontját, hogy az általa eszközölt módosítások a már említett ítéletábrái ítélet rá kötelező érvényű rendelkezései kapcsán valósultak meg, mivel ezt nem igazolta megfelelően az eljárásban. Mindezen túlmenően a hivatkozott táblabíróági ítélet adott szerződési feltételek érvénytelenségét állapította meg és ezek közzétételére kötelezte a pénzügyi szolgáltatót, míg más szerződési feltételek pénzügyi szolgáltató általi visszamenőleges hatályú módosítására nem tartalmazott rendelkezést.

Az eljáró tanács rámutat ugyanakkor arra, hogy az xxx opció intézményének bevezetése aggályos, az a Ptk. abszolút szerkezetű, az opciós jog fenntartására vonatkozó 5 éves időtartam megkerülésének a lehetőségére ad okot. Az opciós jog ilyen tartalmú (biztosítéki célú) alkalmazása a bírói gyakorlat által is erősen vitatott.

Az eljáró tanács ugyanakkor nem találta megalapozottnak a Kérelmező törzskönyv kiadására vonatkozó igényét, tekintettel arra, hogy a Kérelmező szerződésére a megkötésekor hatályos xxx számú Üzletszabályzat aaa-es pontja akként rendelkezett, hogy

„Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét (...) kiadni.”

A fenti szerződésre jelen eljárás idején irányadó hatályos yyy számú Üzletszabályzat yyy pontja szó szerint ugyanezt a rendelkezést tartalmazta.

Fentiek okán, jogszerűen utasította vissza a pénzügyi szolgáltató a Kérelmező törzskönyv kiadására vonatkozó igényét, mely jogilag és gyakorlatilag is elválhat az opciós jog törlése iránti kérelmezői igénytől.

A pénzügyi szolgáltató a konkrét ügyben úgy nyilatkozott, hogy a Pénzügyi Békéltető Testület döntését kötelezésként nem fogadja el, ezért az eljáró tanács a fentiekben írottak alapján a rendelkező rész szerinti ajánlást adta ki.

Budapest, 2013. augusztus 29.

dr. Sándor Roland s.k.,
az eljáró tanács elnöke

Mohosné dr. Jakab Ágnes s.k.,
az eljáró tanács tagja

Rajki Klára s.k.,
az eljáró tanács tagja